ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

№ 94.

KURYER WILENSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, 30-*го Ноября* — 1845 — *Wilno.* PIĄTEK, 30-*go Listopada.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Вильна.

Всерадостный день восшествія на Всероссійскій Престолъ Его Императорскаго Величества Государя Императора, празднованъ былъ въ Вильнѣ со всѣмъ торжествомъ, приличнымъ этому драгоцѣнному, для сердца каждаго вѣрноподданнаго, дню.

Въ 10 часовъ утра, за отсутствіемъ Его Высокопревосходительства Г. Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Минскаго и Ковенскаго Генералъ-Губернатора, Генералъ-Лейтенанта Ѳедора Яковлевича *Мирковича*, Его Превосходительство Г. Состоящій въ должности Виленскаго Гражданскаго Губернатора, Николай Арсеньевичъ *Жеребцовъ*, изволилъ принимать поздравленія Духовныхъ особъ, Гг. Военныхъ

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Wilno.

Najradośniejsza rocznica wstąpienia na Tron Wszech Rossyi Najjaśniejszego Cesarza Jego Mości, obchodzona była w naszém mieście z całą uroczystością, odpowiedną téj tak drogiéj sercu każdego z wiernych poddanych pamiątce.

O godz. 10-éj z rana, z powodu nieobecności Pana Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Kowieńskiego Jenerał-Gubernatora, Jenerał-Porucznika T. J. *Mirkowicza*, Zostający w obowiązku Wileńskiego Cywilnego Gubernatora, M. A. *Żerebcow*, raczył przyjmować powinszowania osób Duchownych, Wojskowych i Cywilnych Urzędników i Dworzaństwa. Potém całe zgromadzenie udało się do Katedralnego Kościoła św. Mikołaja,

СМѢСЬ.

Обычаи и одежды кавказскихъ народовъ.

(*Окончаніе.*)

„Но самая рѣзкая черта въ характерѣ этихъ народовъ — изумительный стоицизмъ и неслыханное презрѣніе къ смерти. Часто три-четыре хищника сопротивляются гораздо превосходнѣйшей силѣ, умираютъ, а не сдаются. Всѣ эти патріархальныя племена одушевлены страшною мстительностію, освятившею у нихъ законъ крови. Месть, семейная вражда, какъ наслѣдіе, передается у нихъ изъ рода-въ-родъ. Но если семейство обидчика богато, то нерѣдко оскорбленіе, даже самое убійство близкаго родственника выкупается деньгами или нѣсколькими головами рогатаго скота. Дѣла этого рода судятся по приговору *Адата*, народнаго устава, основаннаго на преданіяхъ, которыя древнѣе эпохи принятія мухамеданской вѣры. Постановленія Адата у каждаго племени различны, между-тѣмъ, какъ *шаріатъ*, или уложеніе гражданское, основанный на Коранѣ, одинъ и тотъ же у всѣхъ мусульманъ. Иногда разнорѣчащія мнѣнія обсуживаются муллами, которые, выбираютъ изъ нихъ лучшія. Эти муллы или эффенди— единственные грамотные люди во всемъ народѣ, неимѣющемъ никакой письменности.

„Въ Горахъ - Кавказскихъ повсемѣстно существуютъ *Абреки*. Совершавъ преступленіе, страдая

ROZMAITOŚCI.

Obyczaje i ubiory plemion Kaukazkich.

(*Dokończenie.*)

Ale najwybitniejszym rysem charakteru tych narodów jest zadziwiający stoicyzm i niesłuchana pogarda śmierci. Niekiedy trzéj lub czteréj łupieżcy stawią opór nierównie wyższéj sile; zginą, ale się nie poddadzą. Wszystkie te patryarchalne plemiona pałają nieubłaganą zemstą, która uświęciła u nich prawo krwi. Zemsta, rodzinna kłótnia, jak jaka puścizna, przechodzi z pokolenia do pokolenia. Ale jeśli rodzina winowajcy jest zamożna, tedy wyrządzona krzywda, nawet zabójstwo najbliższego krewnego, okupuje się niekiedy pieniędzmi lub kilku sztukami bydła rogatego. Sprawy tego rodzaju bywają rozstrzygane na mocy *Adata*, narodowéj ustawy, opartéj na podaniach sięgających głębszéj starożytności, aniżeli epoka wprowadzenia wiary mahometańskiéj. Postanowienia Adata różnią się w każdém pokoleniu, wtenczas kiedy *szariat*, to jest prawo cywilne, oparte na Koranie, jest jedno i toż samo u wszystkich Muzułmanów. Niekiedy sprzeczne z sobą decyzye prawa rozstrząsają Mułłowie, i podług swego zdania wybierają z nich najlepsze. Mułłowie ci lub Effendi, są jedni co umieją czytać i pisać w całym tym narodzie, nie mającym żadnéj zgoła literatury.

W górach Kaukazkich wszędy się znajdują *Abrekowie* czyli rozbojnicy. Dopuściwszy się występku, unikając

и Гражданскихъ чиновниковъ и Дворянства. Послѣ того, все собраніе отправилось въ Николаевскій Каѳедральный Соборъ, гдѣ Высокопреосвященнѣйшимъ *Іосифомъ*, Архіепископомъ Литовскимъ и Виленскимъ, совершена была Божественная Литургія и молебствіе о здравіи и благоденствіи Великаго Монарха, съ провозглашеніемъ многолѣтія Ихъ Императорскимъ Величествамъ и всему Августѣйшему Дому.

Въ это же время, во всѣхъ храмахъ, какъ Православнаго, такъ Римско-Католическаго и прочихъ исповѣданій, совершено было благодарственное молебствіе.

Въ 4 часа по полудни, у Его Превосходительства былъ обѣдъ для Военныхъ и Гражданскихъ чиновниковъ и почетныхъ Дворянъ. Во время стола непереставалъ гремѣть хоръ военной музыки и при радостномъ и умилительномъ народномъ гимнѣ: *Боже, Царя храни!* провозглашенъ былъ съ истиннымъ восторгомъ, тостъ за здравіе обожаемаго Монарха, и всей Августѣйшей Фамиліи.

Вечеромъ городъ былъ иллюминованъ.

gdzie Jaśnie Wielmożny Arcybiskup Litewski i Wileński odprawił Mszą Świętą i dziękczynne modły za zdrowie i pomyślność Wielkiego Monarchy, z pobożném pieniem o długie lata dla Ich Cesarskich Mości i całego Najjaśniejszego Ich Domu.

W tymże czasie, we wszystkich innych świątyniach, tak Rzymsko Katolickich jako i dalszych wyznań, odprawiały się solenne nabożeństwa.

O godzinie 4-éj z południa, u Pana Naczelnika Gubernii był obiad dla wojskowych i cywilnych Urzędników i znakomitszych Dworzan. W czasie uczty grzmiała muzyka wojskowa, przy graniu zaś radosnego i uroczystego hymnu: *Boże, zachowaj Cesarza!* spełniony był z najżywszą radością i zapałem, toast zdrowia ubóstwianego Monarchy i całego Najjaśniejszego Domu.

Wieczorem miasto było oświecone.

Санктпетербургъ, 24 Ноября.

Высочайшимъ Приказомъ, даннымъ въ Палермо 23-го Октября, произведены, за отличіе по службѣ, изъ Полковниковъ въ Генералъ-Маіоры: состоящій при Кавказскомъ Линѣйномъ Казачьемъ Войскѣ, числящійся по Кавалеріи *Витовскій*, со старшинствомъ съ 7-го Августа сего года и съ назначеніемъ Командиромъ 2-й Бригады 20-й Пѣхотной Дивизіи; состоящій при Отдѣльномъ Кавказскомъ Корпусѣ, числящійся по Арміи *Чекмаревъ*, съ назначеніемъ Командиромъ 3-й Бригады Грузинскихъ Линѣйныхъ Баталіоновъ и съ оставленіемъ по Арміи. Назначены: Командиръ 1-й Бригады 1-й Уланской Дивизіи, Генералъ-Маіоръ Графъ *Орурկъ 2-й*, Командиромъ 1-й Бригады 2-й Легкой Кавалерійской Дивизіи; Командиръ 1-й Бригады 2-й Легкой Кавалерійской Дивизіи, Генералъ-Маіоръ *Ознобишинъ*, Командиромъ 1-й Бригады 1-й Уланской дивизіи; Командующій Староингерманландскимъ Пѣхотнымъ Полкомъ, Генералъ-Маіоръ *Крокъ*, Командиромъ 2-й Бригады 14-й Пѣхотной Дивизіи. По случаю измѣненій состава Пѣхотныхъ Дивизій Отдѣльнаго Кавказскаго

St. Petersburg, 24-go Listopada.

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, dany w Palermo 23 Października, mianowani zostali za odznaczenie się w służbie, Półkownicy Jenerał-Majorami: zostający przy Kaukazkim Liniowym Kazackiem Wojsku, liczący się w Jeździe *Witowski*, ze starszeństwem od d. 7 Sierpnia teraźniejszego roku i z naznaczeniem Dowódzcą 2-éj Brygady 20-éj Dywizyi Piechoty; zostający przy Oddzielnym Kaukazkim Korpusie, liczący się w Armii *Czekmarew*, z naznaczeniem Dowódzcą 3-éj Brygady Gruzyjskich Liniowych Batalionów z pozostaniem w Armii.— Naznaczeni: Dowódzca 1-éj Brygady 1-éj Dywizyi Ułanów, Jenerał-Major Hrabia *Orurk 2-gi*, Dowódzcą 1-éj Brygady 2-éj Dywizyi Lekkiéj Jazdy, Dowódzca 1-éj Brygady 2-éj Dywizyi Lekkiéj Jazdy, Jenerał-Major *Oznobiszyn*, Dowódzcą 1-éj Brygady 1-éj Dywizyi Ułanów; Dowodzący Staroingermanlandzkim Półkiem Piechoty, Jenerał-Major *Krok*, Dowódzcą 2-éj Brygady 14-éj Dywizyi Piechoty. Z powodu zaszłych odmian w składzie Pieszych Dywizyi Oddzielnego Kaukazkiego Korpusu, na zasadzie Dziennego Rozkazu w Zarządzie Wojennym, danego 21 Września teraźniejszego roku pod N. 16-m, Naczelnikami Dywizyi,

---

отъ угнѣтенія начальниковъ, или просто сгарая неистовою страстью къ войнѣ и дикой волѣ, многіе туземцы убѣгаютъ изъ своихъ селеній и разрываютъ всѣ общественныя связи. Соединясь шайками отъ десяти до пятнадцати человѣкъ, они удаляются въ неприступныя убѣжища и исключительно предаются грабежу и истребленію гяуровъ; но, тревожа ближайшія русскія селенія, они нерѣдко налагаютъ тяжкія контрибуціи и на своихъ соотечественниковъ. Эти разбойники называются абреками, а въ другихъ мѣстахъ *хаджиретами*. Иногда они составляютъ болѣе-значительныя общества, обзаводятся женами и живутъ въ селеніяхъ, промышляя исключительно грабежомъ и управляясь единственнымъ закономъ—правомъ сильнаго. Таковы дагестанскія деревни: Ашильти и Чиркатъ. У Адигесовъ эти дикіе эмигранты находятъ обыкновенное свое убѣжище близъ истоковъ Лабы и Урупа.

„Чрезвычайная раздробленность кавказскихъ племенъ и вѣчныя вражды между ними доказываютъ недостатокъ общественности и совершенное отсутствіе истиннаго патріотизма. Иногда, на самое короткое время, они соединяются подъ начальство одного вождя для защиты общихъ выгодъ, или для разбойническаго наѣзда. Но всѣ эти ненадежные союзы разрушаются въ-слѣдствіе интригъ, взаимной недовѣрчивости и столкновенія личныхъ интересовъ. Такое несогласіе свирѣпствуетъ не только между членами одного племени, но между жителями одного округа и даже аула... Всѣ начальники рано или поздно погибаютъ, умерщвляемые своими ратными товарищами, и въ нынѣшнемъ году происходили въ

ucisku swoich naczelników albo po prostu pałając niewymowną żądzą wojny i dzikiéj swobody, wielu mieszkańców opuszcza wsi swoje i zrywa wszelkie związki społeczne. Połączywszy się w bandy od 10 do 15 ludzi, usuwają się w niedostępne kryjówki i wyłącznie oddają się łupieży, tudzież wytępianiu niewiernych; albo też nie pokojąc sąsiednie siedziby rossyjskie, dość często nakładają ciężkie kontrybucye i na swoich spółziomków. Rozbójnicy ci, zwani, jak się rzekło, Abrekami, w innych miejscach noszą nazwisko *Chadzyretow*. Niekiedy tworzą pomiędzy sobą znaczniejsze towarzystwa, żenią się, hodują dzieci i mieszkają po wsiach, trudniąc się wyłącznie łupieżą i rządząc się jedynem prawem mocniejszego. Do liczby takich wsi należą Dagiestańskie: Aszylti i Czyrkat. U Adygiasów ci dzicy wychodzcy znajdują zwykłe schronienie niedaleko źródeł Łaby i Urupa.

Nadzwyczajne rozdrobienie się kaukazkich pokoleń i wieczne pomiędzy niemi zatargi są dowodem, że niema tam żadnych pojęć o społecznéj organizacyi ani nawet prawdziwego patryotyzmu. Niekiedy, i to na krótki czas, łączą się pod przewodnictwem jednego wodza dla obrony wspólnych korzyści albo dla rozbójniczéj wyprawy. Ale wszystkie te niepewne związki zrywają się w skutek intryg, wzajemnego niedowierzania i starcia się osobistych widoków. Taka niezgoda panuje nie tylko między członkami jednego pokolenia, ale też między mieszkańcami jednego okręgu, a nawet jednego aułu.. Wszyscy dowódzcy wcześniéj czy późniéj giną pod ciosami własnych towarzyszów broni i w roku obecnym widziano straszne tego rodzaju przykłady. Ogniści, obdarzeni żywą wyo-

Корпуса, на основаніи Приказа по Военному Вѣдомству, отданнаго 21-го Сентября сего года за N. 16-мъ, Начальниками Дивизій, Генералъ-Лейтенанты: *Лабинцовъ*, 19-й Пѣхотной; *Фрейтагъ 1-й*, 20-й Пѣхотной; *Клюки-фонъ-Клугенау*, 21-й Пѣхотной; Бригадными Командирами, Генералъ-Маіоры: *Полтининъ 1-й*, и *Губаревъ 2-й*, 2-й Бригады 19-й Пѣхотной Дивизіи; *Круммесъ*, 1-й Бригады 20-й Пѣхотной Дивизіи; *Горскій 1-й*, и Князь *Кудашевъ*, 2-й Бригады 21-й Пѣхотной Дивизіи.

—

По извѣстіямъ изъ Тифлиса, Его Сіятельство Г. Намѣстникъ Кавказскій, Новороссійскій и Бессарабскій Генералъ-Губернаторъ, Князь М. С. *Воронцовъ*, прибылъ туда изъ Владикавказа, 15-го Октября.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 21 *Ноября*.

ВъТулонъ прибылъ, 16-го с. м., корабль *Neptune* изъ Туниса. Полученныя депеши немедленно отправлены съ эстафетою въ Парижъ. Корабль *Neptune* принадлежитъ къ флотиліи крейсирующей при берегахъ Варваріи.

— Изъ Тетуана пишутъ (въ мароккской имперіи), что тамошніи владѣтель назначилъ пашу и губернатора тетуанскаго, Сида-Гадзи-Абд-эль-Кадера-Ашаха, а равно знаменитѣйшихъ жителей этого города, въ посольство къ Королю Французовъ, которое должно отвезти къ нему въ видѣ подарка шесть лошадей съ великолѣпною сбруею, нѣсколькихъ львовъ и тигровъ. Въ Тетуанъ отправленъ будетъ французскій корабль, для перевезенія во Францію мароккской миссіи.

— Послѣдния извѣстія изъ Альжиріи, отъ 15-го с. м., подтверждаютъ прежнія—о возстаніи племени Орлеанвильскаго округа. Сообщенія между Тенезеномъ и Орлеанвилемъ прерваны. Кажется, что возстаніе распространится до самой Дары.

— Абд эль-Кадеръ дѣйствуетъ съ необыкновенною неутомимостью; онъ разсылаетъ агентовъ своихъ и гонцовъ по всѣмъ направленіямъ. Первые изъ нихъ разсѣваютъ между Туземцами разные ложные слухи, возбуждая ихъ къ возмущенію или къ переселенію въ мароккскіе предѣлы; послѣдніе развозятъ письма Эмира, коими онъ поощряетъ ихъ къ твердости и постоянству. Посланія сіи весьма опасны; французское начальство поступаетъ съ подателями оныхъ какъ съ лазутчиками, предавая ихъ военному суду. У одного изъ нихъ Абд-эль-Рамана Бень-Нефруфа, найдены были два письма Эмира; онъ былъ

Jenerał-Porucznicy: *Łabincow*, 19-éj Dywizyi Piechoty; *Frejtag 1-szy*, 20-éj Pieszéj; *Kluki-von-Klugenau*, 21-éj Pieszéj, Dowódzcami Brygad, Jenerał Majorowie: *Poltinin* 1-éj, i *Hubarew 2-gi*, 2-éj Brygady 19-éj Dywizyi Piechoty; *Krummes* 1-éj Brygady 20-éj Dywizyi Piechoty; *Gorski*, 1-éj i Xiąże *Kudaszew*, 2-éj Brygady 21-éj Dywizyi Piechoty.

—

Podług wiadomości odebranych z Tiflisu, J. O. Xiąże Namiestnik Kaukazki, Noworossyjski i Bessarabski Jenerał-Gubernator, Xiąże *Woroncow*, przybył tam z Władykaukazu, 15-go Października.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 21 *listopada*.

Do Tulonu zawinął 15-go b. m. okręt *Neptune*, przybyły z Tunetu. Przywiezione przezeń depesze wysłano natychmiast sztafetą do Paryża. Okręt *Neptune* należał do floty francuzkiéj, krążącéj przy brzegach Barbaryi.

— Donoszą z Tetuanu (w Cesarstwie Marokańskiém), że władzca pomienionego państwa przeznaczył Baszę i Gubernatora Tetuańskiego, Sidi-Hadzi-Abd el Kadera-Aszacha, tudzież znakomitszych mieszkańców tego miasta, w poselstwie do Króla Francuzów, w celu zawiezienia mu w darze, sześciu przepysznych rumaków z wspaniałemi rzędami, tudzież kilku lwów i tygrysów. Statek francuzki uda się do Tetuanu, dla przewiezienia do Francyi poselstwa Marokańskiego.

— Ostatnie wiadomości z Algieryi, z dnia 15-go b. m. potwierdzają dawniejsze doniesienie o powstaniu plemion w okręgu Orleansville. Kommunikacye między Tenezem a Orleansville są przecięte. Zdaje się, że powstanie rozszerzyło się aż do Dabry.

— Abd-el-Kader rozwija nadzwyczajną czynność. Jego ajenci i gońcy przebiegają wszystkie gościńce. Piérwsi rozsiewają fałszywe wiadomości między krajowcami, pobudzając ich, już to do broni, już do przesiedlenia się na ziemię Marokkańską; drudzy przywożą własnoręczne listy Emira, ktoremi zwolenników swoich do wytrwałości zagrzewa. Posłannictwa te są bardzo niebezpieczne, rząd bowiem francuzki postępuje z gońcami tymi jak ze szpiegami, oddając ich pod sąd wojenny. Dowodem tego jest Abd-el Rhaman-Ben-Nekruf. Znaleziono przy nim dwa listy od Emira; oddano go przeto pod sąd, i w obec licznego zgromadzenia krajowców, powieszono na rynku w Tlemsen.

этомъ родѣ страшныя катастрофы. Пламенные, одаренные живымъ воображеніемъ эти горцы легко разражаются надеждами и обѣщаніями, льстящими ихъ страстамъ. Если по необузданному своему воображенію предаются легко мыслію и отваживаются на самыя безразсудныя предпріятія, то по своему непостоянному и недовѣрчивому характеру они бросаются въ противоположную крайность и легко упадаютъ духомъ."

„Хотя эти общія черты болѣе или менѣе принадлежатъ всѣмъ обитателямъ Кавказскихъ Горъ, однако нѣкоторые племена отличаются особеннымъ характеромъ. Среди этихъ безпокойныхъ хищническихъ народовъ мы находимъ у подошвы Эльборуса кроткихъ Карачаевъ, въ Дагестанѣ Кубечей и Андійцевъ, которые живутъ промышленностію и скотоводствомъ. Въ томъ же краю обитаютъ трудолюбивые Авары, Койсубулянцы, Салатавы, которые, среди безплодныхъ скалъ, воздѣлываютъ неблагодарную почву и, разрывая бока горъ, таскаютъ глыбы плодородной земли на огромную высоту. Лезгины отличаются силою мусульманскаго фанатизма и вліяніемъ духовенства. Явленіе пророковъ, подобныхъ Кази-Муллѣ и Шамилю, соединяющихъ въ себѣ политическую мощь со священническимъ достоинствомъ и распространеніе воинственно-религіозной секты Міоридовъ было причиною значительныхъ измѣненій въ состояніи этой части Кавказа."

„Все населеніе Кавказскаго Края не простирается свыше трехъ мильйоновъ человѣкъ мужескаго пола; изъ этого числа на сѣверѣ, внѣ цѣпи горъ, въ такъ-называемой Кавказской-Области считается

brażnią, Górali łatwo dają się zapalać nadzieją i obietnicami, pochlebiającemi ich namiętnościom. Ale jeśli skutkiem swojéj niepowściągliwéj fantazyi, postępują lekkomyślnie i odważają się na najnierozsądniejsze przedsięwzięcia, tedy z powodu swojéj niestałości i niedowierzającego charakteru przechodzą łatwo w drugą ostateczność i prędko upadają na duchu.

Chociaż te rysy stosują się mniéj więcéj do wszystkich mieszkańców gór Kaukazkich, jednakże niektóre pokolenia mają osobne cechy charakterystyczne. Śród tych burzliwych rozbojniczych narodów, znajdujemy u podnoża Elborusa łagodnych Karaczajów, w Dagestanie Kubeczów i Andyanów, którzy utrzymują się z przemysłu i chowu bydła. W tejże krainie mieszkają pracowici Awarowie, Kojsubułowie, Salatawowie, którzy śród dzikich skał uprawiają grunt niewdzięczny, a rozkopując pochyłości gór, dzwigają skiby rodzajnéj ziemi na olbrzymią wysokość. Lezginowie odznaczają się mocą fanatyzmu mahometańskiego i wpływem duchowieństwa. Ukazanie się proroków podobnych do Kazimułły i Szamiła, łączących w sobie władzę polityczną z kapłańską, tudzież rozszerzenie się wojenno-religijnéj sekty Miurydów były przyczyną znacznych odmian w położeniu téj części Kaukazu.

Cała ludność kraju Kaukazkiego nie przechodzi 3,000,000 dusz płci męzkiéj; z téj liczby na północy, zewnątrz łańcucha gór w tak zwanym Kaukazkim obwodzie liczy się 300,000 kozaków czarnomorskich i linijowych,

преданъ суду, и при стеченіи народа повѣшенъ въ Тлемзенѣ. Но при всей строгости наказанія, оно не производитъ желаемаго дѣйствія; Абд-эль-Кадеръ все таки находитъ ревнителей, готовыхъ къ исполненію его приказаній.

— Во всѣхъ парижскихъ журналахъ, разныхъ политическихъ партій, требуютъ измѣненія закона о выборахъ.

— Полковникъ Вуазенъ, участвовавшій въ дѣйствіяхъ Лудовика Наполеона въ Булони, получилъ прощеніе. Онъ находился до сего времени подъ стражею въ госпиталѣ, въ который отправленъ былъ по болѣзни.

— Въ Мониторѣ обнародовано Королевское постановленіе, отъ 21 Октября, коимъ начальники островов *Mayotte i Noissi Be*, лежащихъ у западныхъ береговъ Мадагаскара, уполномочиваются къ раздачѣ земель на опредѣленныхъ условіяхъ.

— Недоразумѣнія между журналами *National* и *la Presse* дошли до такой степени, что сегодня два редактора перваго журнала вызвали на дуэль Г. Эмиля Жирардена. Главный редакторъ журнала *la Presse* отвѣчалъ, что онъ не будетъ драться, но за то за каждую строку, напечатанную противъ него въ *National*, помѣститъ въ *la Presse* четыре.

— Въ журналѣ *Toulonnais* напечатано: „Полученныя нами извѣстія изъ Танжера простираются по 31-е Октября. Прибывшій въ сей городъ агентъ французскаго правительства не получилъ еще рѣшительнаго отвѣта. Умы были въ большомъ броженіи; французскія прокламаціи возбудили въ народѣ опасеніе на счетъ новаго бомбардированія. Въ Танжерѣ было уже извѣстно о возстаніи въ Рифа и другихъ провинціяхъ, и что Императоръ съ корпусомъ войскъ отправился на западъ, это тѣмъ болѣе всѣхъ удивило, что онъ удалялся отъ театра волненій, то есть отъ границъ Альжиріи.

22 Ноября.

Созваніе палатъ къ 27-го Декабря, обратило вниманіе особъ высшаго сословія въ столицѣ на настоящее положеніе кабинета. Оппозиція снова обольщается надеждою, что Г. Гизо, не смотря на усильныя старанія пріобрѣсти въ палатахъ большинство, не достигнетъ своей цѣли, и что палаты, не далѣе какъ въ Январѣ или Февралѣ, рѣшительно противъ него возстанутъ, что подастъ поводъ къ новымъ выборамъ. Въ журналахъ ничего объ этомъ не пишутъ.

— Изъ Гавра отправились въ Новую-Гренаду одиннадцать Іезуитовъ.

— Дѣла въ Альжиріи принимаютъ худой оборотъ. Во всей почти гористой странѣ, между Миною и Орлеанвиллемъ, распространилось возстаніе;

Jednakże tak surowe kary nie wywierają pożądanego skutku; bo Abd-el-Kader znajduje coraz nowych zwolenników gotowych do spełnienia jego rozkazów.

— Dzienniki Paryzkie wszystkich barw i odcieni, nalegają na wprowadzenie reformy w prawie wyborczém.

— Półkownik Voisin, mający udział w wyprawie Ludwika Napoleona w Boulogne, otrzymał zupełne przebaczenie. Pomieniony Półkownik odbywał karę więzienia w szpitalu, gdzie dla słabości zdrowia umieszczony został.

— *Monitor* umieścił postanowienie Królewskie, z dnia 21-go października, upoważniające, głównych dowódzców wysp: Mayotte i Noissi Be, przy zachodnich brzegach Madagaskaru położonych, do rozdawania gruntów pod pewnemi warunkami.

— Nieporozumienia między dziennikami *National* i *La Presse* doszły do tego stopnia, że dziś dwaj Redaktorowie piérwszego dziennika wyzwali na pojedynek P. Emila Girardin. Główny Redaktor dziennika *La Presse* odpowiedział, że się nie będzie bił, ale zato za każdy wiérsz w *National* przeciw niemu umieszczony, cztéry w *La Presse* zamieścić każe.

— W dzienniku *Toulonnais* czytamy: „Mamy nowiny z Tangieru do dnia 31-go października. Ajent rządu francuzkiego przybyły do tego miasta otrzymał dotąd tylko odpowiedź zbaczającą. Umysły były bardzo wzburzone; reklamacye francuzkie wzbudzały w ludności obawę nowego bombardowania. W Tangierze wiedziano już o powstaniu w Rifa i innych prowincyach, i że Cesarz na czele korpusu wojska udał się na Zachód, co tém bardziéj wszystkich zdziwiło, że oddalał się przez to od teatru zaburzeń, to jest od granic Algieryi.

Dnia 22 listopada.

Zwołanie Izb na 27 grudnia zwróciło baczność osób należących do znakomitszego grona towarzystwa stolicy, na istotne położenie gabinetu. Oppozycya znowu karmi się nadzieją, że P. Guizot, mimo najsilniejszych starań w celu otrzymania większości w Izbach, nie zdoła dopiąć celu swych żądań, i że Izby w Styczniu lub w Lutym wyraźnie się przeciw niemu oświadczą, co spowoduje powszechne odwołanie się do nowych wyborów. Czasowo pisma ministerialne nic o tém nie wspominają.

— Z Hawru, odpłynęło jedénastu Jezuitów do Nowéj Grenady w Ameryce południowéj.

— W Algieryi idą rzeczy coraz gorzéj. Prawie cała górzysta okolica, położona między Miną a Orleansville, otwarty podniosła rokosz. Nawet i prowincya

---

300,000 казаковъ черноморскихъ и линѣйныхъ, русскихъ крестьянъ, городскихъ жителей и мирныхъ туземцевъ. На пространствѣ между Чернымъ и Каспійскимъ-Морями, между самыми горами обитаетъ 1,200,000 горцевъ, частію покоренныхъ Россіею, частію независимыхъ. Пространство на югъ отъ Кавказскихъ-Горъ, между обоими морями, до границъ Персіи и Турціи населено 1,400,000 жителями, изъ коихъ половина христіанскаго исповѣданія, а другая мухаммедане.

„Кромѣ нѣкоторыхъ племенъ, поклоняющихся огню или идоламъ, всѣ прочіе исповѣдуютъ христіанскую или мухаммеданскую вѣру, и Россія, стараясь о водвореніи христіанства, допускаетъ совершенную терпимость въ отношеніи всѣхъ прочихъ религій. Еще въ первые годы христіанской эры, ученіе евангельское проникло въ ущелья Кавказскихъ-Горъ чрезъ Арменію и распространилось въ Иверію, гдѣ святый Георгій основалъ грузинскую церковь, до самаго шестаго столѣтія управлявшуюся патріархами антіохійскими. Сперва подавленная персидскою династіею Сассанидовъ, которые слѣдовали ученію Зороастра, потомъ раздираемая распрями, сопровождавшими паденіе Восточной Имперіи и распространеніемъ исламизма при калифахъ, христіанская кавказская церковь мужественно отстояла свое существованіе, съ доблестнымъ терпѣніемъ ожидая своего освобожденія.... Но раздробленіе Картвеля и нашествіе татарскихъ монголовъ при Чингисъ-Ханѣ имѣли самыя гибельныя послѣдствія для христіанства и вообще для всѣхъ тѣхъ странъ, которыя до конца пятнадцатаго столѣтія стонали подъ игомъ татар-

rossyjskich włościan, mieszkańców miast i spokojnych krajowców. Na przestrzeni między morzem Czarném i Kaspijskiém, śród samych gór mieszka 1,200,000 Górali częścią podbitych przez Rossyą, a częścią niepodległych. Przestrzeń na południe Gór Kaukazkich między obydwóma morzami, do granic Persyi i Tureyi zaludniona jest przez 1,400.000 mieszkańców, z których połowa wyznaje wiarę chrześciańską a druga Islamizm.

Wyjąwszy niektóre pokolenia, czczące ogień i bałwany, wszystkie inne wyznają wiarę chrześciańską lub mahometańską, Rossya zaś starając się o zaprowadzenie Chrystyanizmu, okazuje największą tolerancyą dla wszystkich innych religii. Jeszcze w piérwszych latach ery Chrześciańskiéj, światło Ewangielii przedarło się do wnętrza Gór Kaukazkich przez Armenią, i doszło do Iberyi, gdzie św. Jerzy założył cerkiew Georgiańską, którą aż do VI wieku rządzili patryarchowie antyocheńscy. Naprzód prześladowany od dynastyi perskiéj Sasanidów, którzy się trzymali nauki Zoroastra, potém szarpany sporami teologicznemi, towarzyszącemi upadkowi Cesarstwa Wschodniego, tudzież szerzeniem się islamizmu pod Kalifami, kościół chrześciański na Kaukazie wytrzymał mężnie ciężkie te proby, oczekując ze wzorową cierpliwością chwili wybawienia. Ale rozdrobienie Kartwelu i najście tatarskich Mongołów pod Dzyngis-Chanem, wydały najzgubniejsze skutki dla Chrześciaństwa i w ogólności dla wszystkich tych krajów, które do końca XV wieku jęczały pod żelaznem jarzmem Tatarów. Teraz liczy się na Kaukazie nie więcéj jak 700.000 Chrześcian z pokoleń Kartwelańskiego i Ormiańskiego, nie obejmując w téj liczbie

уже Константинская провинція, доселѣ спокойная, увлеклась смятеніемъ. Одинъ изъ тамошнихъ шерифовъ, возмутивъ два племени обитающія на пути въ Бискару, двинулся къ Аинъ-Заль, находящемуся въ 15 миляхъ отъ Шелифа.

— Англійское правительство требуетъ настоятельно безотлагательнаго рѣшенія вопроса, касательно республики Ла-Платы, а равно, чтобы Франція вмѣстѣ съ Англіею отправила туда военную силу, состоящую изъ 1,200 чел.

— Генералъ Орибе предписалъ французскому консулу удалиться изъ Мальдонада, и онъ немедленно отправился въ Ріо-Жанейро.

— Жители города Альби приведены въ критическое положеніе. Тамошній банкиръ и предсѣдатель коммерческаго суда, Лакомбъ, коему всѣ, въ особенности небогатые и рабочіе жители, отдавали свои деньги, объявилъ себя банкротомъ. Долги его простираются до 6,000,000, а имущество составляетъ всего 2,000,000 франковъ. Послѣ такого происшествія, городъ Альби и въ продолженіи 20 лѣтъ не поправится; отчаянія бѣдныхъ жителей нельзя описать.

24 *Ноября.*

Маркизъ Лавалеттъ проѣхалъ 19 го с. м. чрезъ Марсель, слѣдуя въ Тулонъ, гдѣ онъ будетъ исправлять дипломатическую должность при Ибрагимѣ-Пашѣ,

— Съ пароходомъ *Asmadée* получены донесенія изъ Альжира, отъ 17-го с. м. Бу-Маза осаждаетъ Орлеанвиль, тогда какъ полковникъ Сентъ-Арно и генералъ Буржоли находятся въ странѣ Флиттасовъ, а маршалъ Бюжо, въ урансерійскихъ горахъ, населенныхъ племенемъ Бени-Ураговъ. Появленіе Бу-Мазы произвело здѣсь общій страхъ; генералъ-лейтенантъ Бедо выступилъ противъ него изъ Медеи, дабы управлять дѣйствіями между Миліаною и Орлеанвилемъ. Въ то же время маршалъ Бюжо будетъ дѣйствовать на лѣвомъ берегу сей рѣки, дабы пресѣчь Бу-Мазѣ путь къ отступленію; генералъ Комманъ двинется въ Орлеанвилю, а генералъ Бедо къ мосту на Шелифѣ близъ Миліаны Генералъ Морей состоитъ подъ его начальствомъ; генералъ Арбувиль, прибывшій изъ Сетифа, займетъ позицію въ Гамзѣ, и будетъ ожидать возвращенія генералъ-лейтенанта Бедо, съ которымъ отправится потомъ въ Констатину. Распоряженія сіи сдѣланы весьма удачно; ибо въ то время не знали еще о возстаніи въ Константинской провинціи, въ округѣ Белезма. Быть можетъ, что по полученіи сего важнаго извѣстія, генералы Бедо и Арбувиль ускорятъ походъ свой въ эту провинцію.

— Исчислено, что исторія консульства и имперіи, соч. Тьера, коей первоначальное, изданіе продано въ количествѣ 25,000 экзем., произвело въ сосѣдственной

Konstantyna, dotychczas tak spokojna, pogrążona jest w zamieszkach. Jeden z szeryfów podburzył dwa plemiony zamieszkałe przy gościńcu Biskary. Szeryf pomieniony dotarł aż do Ain-Zal, o 15 mil na południe Szelifa.

— Rząd angielski, wymaga usilnie szybkiego załatwienia kwestyi w sprawie Rzeczypospolitéj La Plata; żąda oraz, aby Francya i Anglia wysłały tam siłę zbrojną po 1,200 ludzi.

— Jenerał Oribe, polecił oddalić się z Maldonada Konsulowi francuzkiemu, który natychmiast przeniósł się do Rio-Janeiro.

— Miasto Albi doznało odkropnéj klęski. P. Lacompe, bankier i Prezes tamtejszego trybunału handlowego, do którego wszyscy, a mianowicie klassa uboższa i służący, wnosili swoje pieniądze, ogłosił bankructwo swego domu. Stan bierny wynosi 6,000,000 a czynny 2 miliony fr. Miasto Albi i za lat 20 nie podniesie się po téj klęsce, rozpacz biédnych mieszkańców jest niewysłowiona.

Dnia 24 listopada.

Margrabia Lavalette przejeżdżał 19 go przez Marsylią, udając się do Tulonu, gdzie pełnić będzie posłannictwo dyplomatyczne przy Ibrahimie-Baszy.

— Parostatek *Asmodée* przywiózł wiadomości z Algieryi, z d. 17-go b. m. Bu Maza blokuje Orleansville, podczas gdy Półkownik St. Arnaud, łącznie z Jenerałem Bourjolly, znajduje się w kraju Flittasów, a Marszałek Bugeaud działa w górach Uranseris, w stronie zamieszkałéj przez Beni Uragów. Wpływ Bu-Mazy i postrach, który roznosi, ściągnęły nań powszechną baczność; Jenerał porucznik Bedeau wyruszył przeciw niemu z Medeah w celu objęcia głównego kierunku działań nad Szelifem, od Milianah aż do Orleansville. Marszałek Bugeaud jednocześnie przebiegać będzie lewy brzeg téj rzeki, dla przecięcia odwrotu Bu Mazie; Jenerał Comman uda się do Orleansville, a Jenerał Bedeau ku mostowi nad Szelifem pod Milianą. Jenerał Marey zostaje pod jego rozkazami; Jenerał Arbouville przybyły z Setifu zajmie stanowisko w Hamzy, oczekując na odwrot Jenerał porucznika Bedeau, którego odprowadzi do Konstantyny. Rozporządzenia te były nader trafne, a w owéj chwili nie wiedziano jeszcze o powstaniu w prowincyi Konstantynie, a mianowicie w okręgu Belezma. Być może, że tak ważna wiadomość przyśpieszy do téj prowincyi powrót Jenerałów: Bedeau i Arbouville.

— Wyrachowano, że historya Konsulatu i Cesarstwa, dzieło P. Thiers, którego pierwiastkowe, uznane przez autora wydanie sprzedało się w ilości 25,000 exemplarzy, zrodziło w przyległéj Belgii sześć przedruków, czyli wy-

---

сіимъ. Нынѣ на Кавказѣ считается не болѣе 700,000 христіанъ изъ племенъ картвельянскаго и армянскаго, не включая въ это число русскихъ колонистовъ, поселившихся на сѣверной и южной частяхъ горъ. Остальная часть жителей чествуетъ Мухаммеда, а нѣкоторыя племена не признаютъ никакой религіи.

„Здѣсь, какъ и вездѣ, исламизмъ былъ введенъ силою оружія. Въ осьмомъ столѣтіи, калифы, предводительствуя юнымъ, исполненнымъ силы народомъ, утвердили свое могущество на развалинахъ царства Сассанидовъ и Восточной Имперіи. Въ Кавказъ вторглись Аравитяне. Въ Дагестанѣ явился лжепророкъ Абу-Муселимъ и водворилъ новое ученіе, благопріятствовавшее пылкимъ жителямъ Азіи. Въ-послѣдствіи усилія Картвеловъ съ южной стороны и успѣхи Русскихъ съ сѣверной стѣснили поклонниковъ ислама въ Дагестанскихъ ущельяхъ и на берегахъ Каспійскаго-Моря, гдѣ теперь считается не болѣе 1,600,000 мусульманъ, слѣдующихъ ученію Али и Омара. Турки, овладѣвшіе частью Кавказа, способствуютъ распространенію изламизма между народами, близкими къ Черному-Морю, но фанатизмъ не пустилъ здѣсь столь глубокихъ корней, какъ въ Дагестанѣ. По послѣднимъ трактатамъ Турки должны были отказаться отъ исполненія многихъ своихъ предпріятій на счетъ распространенія ихъ религіи, торгъ невольниками прекращенъ, и рвеніе къ исламизму до того ослабѣло, что нынѣ на Кавказѣ только одни князья и уждени сохраняютъ мухаммеданскую вѣру, безпрестанно позволяя себѣ нарушеніе ея догматовъ.“

rossyjskich osadników zamieszkujących części gór: północną i południową. Reszta mieszkańców uznaje za Proroka Mahometa, a niektóre pokolenia żadnéj nie mają religii.

Tu, podobnie jak wszędy, islamizm siłą oręża został zaprowadzony, W VIII wieku, Kalifowie, na czele młodego i pełnego życia narodu, usadowili swoję potęgę na gruzach państwa Sasanidów i Cesarstwa Wschodniego. Arabowie dotarli do samego Kaukazu. W Dagestanie ukazał się fałszywy Prorok Abu-Musselim i zaprowadził nową naukę, zgodną z namiętnym charakterem mieszkańców Azyi. W dalszym czasie, starania Kartwelów z południa a Rossyan z północy zamknęły wyznawców Islamu w wąwozach Dagiestańskich i na brzegach morza Kaspijskiego, gdzie teraz liczy się niewięcéj nad 1.600.000 wyznawców sekty Alego i Omara. Turcy, panujący nad częścią Kaukazu, starają się rozszerzyć wiarę swojego Proroka śród narodów graniczących z morzem Czarném, ale fanatyzm i zapał religijny, nie rozszerzył się u nich nigdy tak jak w Dagestanie. W skutku zaś ostatnich traktatów, sami Turcy wyrzec się musieli wielu swoich przedsięwzięć w celu rozszerzenia swéj wiary, a zapał do islamizmu tak upadł, że obecnie na Kaukazie sami tylko Xiążęta zachowują wiarę mahometańską, jakkolwiek nieustannie gwałcą jéj przepisy.

Бельгіи шесть контрафакцій, или поддѣльныхъ изданій, которыя вмѣстѣ составляютъ слишкомъ 74,000 экземпляровъ. Если прибавить еще къ сему газеты, при коихъ сочиненіе сіе (то же въ Бельгіи) раздается подписчикамъ безденежно, то число этихъ экземпляровъ, недоставляющихъ сочинителю ничего болѣе кромѣ славы, будетъ простираться до огромнаго количества, именно до 87,700. Между тѣмъ вышла уже въ свѣтъ критика на это сочиненіе извѣстнаго Г. Лерминье, и всѣ съ нетерпѣніемъ ожидаютъ появленія брошюры сына Луціана Бонапарте, который объявилъ, что онъ будетъ опровергать сіе сочиненіе въ самыхъ его началахъ, и докажетъ, что Г. Тьеръ какъ человѣкъ пристрастный и, какъ извѣстно, не слишкомъ разборчивый въ избраніи матеріаловъ, не только всю историческую эпоху, которой рѣшился быть исторіографомъ, наполнилъ собственными своими мнѣніями и подчинилъ имъ всѣ дѣйствія, но сверхъ сего, когда во время его министерства открыты для него были государственныя архивы, онъ сообразно своимъ видамъ, поддѣлалъ и поправилъ оффиціальные документы.

26 *Ноября.*

Такъ какъ нѣкоторыя работы въ тюльерійскомъ дворцѣ еще не окончены, то полагаютъ, что дворъ переѣдетъ туда, на зимнее пребываніе, нераньше какъ въ половинѣ Декабря. Герцогиня Орлеанская, съ сыновьями своими, занимаетъ уже павильонъ Марсанъ.

— Правительство постановило съ торгующими Неграми на берегахъ Африки поступать со всею строгостью; адмиралъ Монтань, взявъ отрядъ морскихъ солдатъ, намѣренъ высадить ихъ на берегъ и истребить всѣ факторіи Негровъ.

— Въ Тулонѣ вооружили два парохода: *Grondeur* и *Chimère*, кои присоединятся къ французской эскадрѣ, назначенной въ Ла-Плату.

— На счетъ посольства отправленнаго въ Китай, въ *Journal des Débats* замѣчаютъ, что распространившійся въ Англіи слухъ, будто Французы хотятъ основаться въ Китаѣ и соперничать съ Англичанами въ торговлѣ, совершенно неоснователенъ. Со стороны Франціи, пишутъ въ этомъ министерскомъ журналѣ, такая цѣль была бы слишкомъ маловажною, или по крайней мѣрѣ отдаленною; напротивъ того, желаніе Франціи состоитъ въ томъ, чтобы исходатайствовать нѣкоторыя уступки въ пользу своихъ миссіонеровъ, дабы распространять тамъ христіанскую вѣру.

— Собраніе общества врачей въ Парижѣ закрыло свои засѣданія; на послѣднемъ изъ нихъ министръ просвѣщенія, графъ Сальванди, произнесъ рѣчь, въ коей, между прочимъ, благодарилъ собраніе за его труды.

— Увѣряютъ, что военное министерство получило отъ маршала Бюжо непріятныя письма, въ коихъ онъ представляетъ о необходимости новыхъ подкрѣпленій. Послѣднія оффиціальныя донесенія изъ Альжира отъ 20 Ноября довольно благопріятны.

— Говорятъ, что военный министръ приказалъ еще двумъ полкамъ отправиться въ Альжирію, въ подкрѣпленіе тамошней арміи.

— Вчера, въ два часа по полудни, въ присутствіи министра публичныхъ работъ, и членовъ коммиссіи желѣзныхъ дорогъ, постройка дорогъ изъ Тура въ Нантъ и изъ Парижа въ Страсбургъ, съ отраслями чрезъ Реймсъ и Мецъ къ прусской границѣ, отдана съ публичныхъ торговъ:—первой, Гг. Макензи и Карлу Лафитту, а послѣдней, герцогу Галліеру, генералу Кюбіеру и прочимъ.

— Въ *Siècle* утверждаютъ, что Королева Викторія будущею весною, пріѣдетъ въ Парижъ. При нашемъ дворѣ говорятъ объ этомъ съ достовѣрностію: въ Версальскомъ и Тріанонскомъ дворцахъ дѣлаютъ уже для сей цѣли, подъ личнымъ наблюденіемъ Короля, приготовленія, кои богатствомъ и великолѣпіемъ удивятъ всякаго; при празднествахъ по сему случаю, артистами большой оперы исполнена будетъ опера соч. Глюка: „Армида“.

Англія.

Лондонъ, 21 *Ноября.*

На вчерашнемъ засѣданіи тайнаго совѣта въ Виндзорѣ, открытіе парламента назначено 16 Декабря; однако, кажется, что парламентъ соберется послѣ новаго года.

dań fałszywych, które razem wzięte wynoszą przeszło 74,000 exemplarzy. Gdy się do tego doda gazety przy których dzieło to (zawsze w Belgii) rozdaje się bezpłatnie, liczba tych exemplarzy, z których autor procz sławy, żadnych nie odnosi korzyści, dojdzie ogromnéj liczby 87,700. Tymczasem wyszła krytyka na tę historyę znanego P. Lerminier i wszyscy oczekują niecierpliwie broszury syna Lucyana Bonapartego, który zapowiedział, iż będzie zbijał to dzieło w samych jego zasadach i dowiedzie, że P. Thiers jako namiętny *człowiek partyi*, i jak wiadomo, nie zbyt wybrydny w wyborze srodków, nie tylko całą historyę epoki, któréj się podjął być historyografem, zamącił swojemi opiniami i do nich nakierował, ale nadto mając sobie za swego ministerstwa otwarte archiwa stanu akta urzędowe gwoli swoim widokom pofałszował i nakręcił.

Dnia 26 *listopada.*

Ponieważ dotychczas jeszcze nie ukończono rozmaitych robót w pałacu Tuileryjskim, przeto zapewniają, iż Królestwo Ich Mość nie zajmą tam wcześniéj zimowego mieszkania, jak w połowie Grudnia. Xiężna Orleańska mieszka już z swymi synami w pawilonie Marsan.

— Rząd zamierza najsurowiéj postępować z handlarzami niewolników na brzegach Afrykańskich; albowiem Admirał Montague zabrał oddział żołnierzy morskich z eskadry Larognia, i ma z nimi wylądować dla zniszczenia faktoryi Murzynów.

— W Tulonie uzbrojono dwa parostatki: *Grondeur* i *Chimère*, które mają się złączyć z eskadrą francuzką do La Plata przeznaczoną.

— *Journal des Débats* czyni, w przedmiocie celu i skutku poselstwa do Chin wysłanego, uwagę, iż bezzasadną jest pogłoska rozszerzona w Anglii, jakoby Francuzi układali się o zajęcie jakiego portu, i wspól ubiegali się z Anglikami w ich stosunkach handlowych. Ze strony Francyi, jak mówi dziennik ministeryalny, byłby to cel zbyt podrzędny, a przynajmniéj daleki, gdy tymczasem jéj najpierwszém dążeniem, było otrzymać pobłażanie dla swych missyonarzy, i rozszerzać w tamtych okolicach Chrystyanizm.

— Posiedzenia kongressu lekarskiego, zgromadzonego bieżącego miesiąca w Paryżu zostały zamknięte. Na ostatniem zebraniu, Minister oświecenia publicznego, Hrabia Salvandy, miał mowę, w któréj, między innemi, wyraził przytomnym wdzięczność za prace przez nich podjęte.

— Zapewnają, że do ministerstwa wojny nadeszły niepokojące listy, w których Marszałek Bugeaud uprzedza o potrzebie nowych posiłków. Zresztą, ostatnie urzędowe wiadomości z Algieryi, pod datą 20-go listopada, są dosyć pomyślne.

— Minister wojny miał rozkazać wysłać jeszcze dwa połki, dla wzmocnienia wojska francuzkiego w Algieryi.

— Wczoraj, o godzinie drugiéj, w obec Ministra robót publicznych, i kommissyi dróg żelaznych, przysądzono wykonanie kolei z Tours do Nantes, i z Paryża do Strasburga, wraz z rozgałęzieniami, przez Reims i Metz, do granicy Prusskiéj. Piérwsza z tych dróg przysądzoną została PP. Mackenzie i Karolowi Lifitte, druga zaś Xięciu Galliera, Jenerałowi Cubiéres, P. Blacque Belair, de Pellaprat i innym.

— *Siècle* zapewnia, że Królowa angielska następnéj wiosny odwiedzi Paryż. Dwor tutejszy uważa rzecz tę za niewątpliwą, a w Wersalu i Trianon już zaczynają czynić w tym celu, pod przewodnictwem samego Króla, przygotowania, które mają zadziwić bogactwem i przepychem; w czasie uroczystości, które z tego powodu dane będą, artyści wielkiéj opery, przedstawią operę Glucka: *Armida*.

Anglia.

Londyn, 21 *listopada.*

Na wczorajszéj tajnéj radzie w Windsorze, odroczono parlament do 16 grudnia; zdaje się jednak, że dopiéro w miesiącu styczniu stanowczo zwołany będzie.

— Его Императорское Высочество Великій Князь Константинъ Николаевичъ все еще находится въ Плимутѣ, и осматриваетъ тамошнія корабельныя верфи и арсеналы.

— Въ *Times* помѣщено слѣдующее обозрѣніе состоянія желѣзныхъ дорогъ въ Англіи: съ 1823 года до исхода 1844 окончено 47 желѣзныхъ дорогъ, всего 2,069 англ. миль, которыя стоили 70,680,877 фун. ст. Новыхъ дорогъ начато 118, всего 3,543 мили, расходы на сіи дороги, вѣроятно ошибочно изчисленные, составятъ 67,359,325 фун. ст. Кромѣ того предположено построить 1,263 дороги, которыя обойдутся въ 636 милл. ф. ст.; и на которыя нужно депозитнаго капитала 40 милл. фун. ст. *Times* полагаетъ, что достаточно представить эти числа, чтобы доказать, до какого изступленія дошла жадность къ спекуляціямъ, на желѣзныя дороги и на акціи оныхъ. Употребленіе столь огромныхъ капиталовъ на эти предпріятія, даже разсроченныхъ на 20 — 30 лѣтъ, необходимо должно имѣть самыя бѣдственныя послѣдствія для земледѣлія, промышленности и торговли. Надобно принять въ соображеніе, что постройка 2,069 миль дорогъ, по 1845 годъ требовала 12 лѣтъ времени; и какъ они стоили 70 милл., то годовый расходъ составлялъ только 6 милл. фун. ст.; но доставленіе сихъ 6 милл. стоило не малаго труда акціонерамъ. Въ продолженіи постройки, курсъ акцій, не приносившихъ дохода, понижался, и онѣ съ убыткомъ перешли въ другія руки, хотя въ послѣдствіи многіе отъ нихъ разбогатѣли. По этому не льзя не удивляться тому, что мы теперь видимъ. 118 дорогъ предположено окончить въ теченіи трехъ лѣтъ; годовой расходъ составитъ 22 милл. фун. ст. Если прежде трудно было собрать 6 милліоновъ въ годъ, что же сказать о теперешней суммѣ, въ 14 раза большей, и что подумать о пятидесяти милліонахъ расхода необходимыхъ на предполагаемыя дороги. Эти исполинскія предпріятія, на которыя бросается цѣлая нація, должны наконецъ довести до всеобщей суматохи, которая будетъ тѣмъ бѣдственнѣе, что противъ нея всѣ мѣры должны остаться безуспѣшными.

25 *Ноября.*

Е. К. В. герцогъ Саксенъ-Кобургскій Фердинандъ, съ сыномъ своимъ Леопольдомъ, отплылъ 21 с. м. въ Лиссабонъ. Его Императорское Высочество Государь Великій Князь Константинъ Николаевичъ, все еще находится въ Плимутѣ, и изволилъ разъѣзжать оттуда по окрестностямъ.

— Герцогъ Августъ Саксенъ-Кобургскій, съ супругою, выѣхалъ вчера изъ Виндзора, и изъ Фолькстона отплылъ въ Булонь.

— Сегодня дворъ отправится въ Осборнгоузъ на островѣ Вайтѣ.

— Въ послѣднихъ донесеніяхъ изъ Гонгъ-Конга, содержится извѣстіе, что адмиралъ Кокренъ возвратился съ флотомъ изъ экспедиціи противъ морскихъ разбойниковъ, поселившихся на островѣ Борнео, во время которой, Англичане уничтожили разбойническую, укрѣпленную колонію Малюгда; разбойники защищались столь упорно, что Англичане достигли цѣли не иначе, какъ съ потерою 10 человѣкъ убитыми, и 15 ранеными, въ числѣ коихъ находится 3 офицера. Изъ Гонгъ-Конга, адмиралъ Кокренъ отправилъ, 27 Октября, одинъ фрегатъ и одинъ пароходъ въ Аукләндъ, (въ Новой Зеландіи), для дѣйствованія противъ тамошнихъ жителей. По случаю происшедшаго въ Іюлѣ мѣсяцѣ съ туземцами столкновенія, въ которомъ предводитель ихъ разбилъ Англичанъ, сдѣланъ строгій выговоръ тамошнему военному начальству, которое обвиняютъ въ безпечности противъ туземцевъ.

Швейцарія.

Люцернъ.

Здѣсь умы въ большомъ движеніи; не смотря однако же на то, водвореніе Іезуитовъ совершено было спокойно; съ большою торжественностію заняли они, 1-го Ноября, монастырь францисканскаго ордена, и приняли въ управленіе семинарію и приходъ. Изъ опасенія смятеній, гарнизонъ города былъ усиленъ.

Arau, 7 Ноября.

На вчерашнемъ засѣданіи большой совѣтъ нашего кантона принялъ большинствомъ 113 голосовъ противъ 55 проектъ закона, исключающій іезуитскихъ воспитанниковъ отъ государственной службы.

— J. C. W. Wielki Xiążę Konstantyn Nikołajewicz, bawi jeszcze ciągle w Plymouth, gdzie zajmuje się zwiedzaniem warsztatów okrętowych i arsenałów.

— *Times* daje następny obraz stanu kolei żelaznych w Anglii. Od roku 1823 do końca 1844 ukończone 47 kolei, długości 2,069 mil ang.; te kosztowały 70,680,877 f. szt. Rozpoczętych jest nowych kolei 118, długość ich wynosi 3,543 mil; koszt ich zapewne zbyt nizko obliczono na 67,359,325 f. szt. Nadto projektowanych jeszcze kolei jest 1,263, które w ogóle kosztować mają 636 miliony f. szt., a na które sam kapitał depozytowy wyniesie najmniéj 40 milionów f. szt. *Times* jest zdania, iż dosyć wymienić te liczby, aby okazać do jakiego szału doszła spekulacya na koleje żelazne i na akcye tych kolei. Dostarczenie takich kapitałów na przedsięwzięcia w mowie będące, choćby rozłożone na lat 20 lub 30, musi koniecznie mieć najzgubniejsze skutki dla rolnictwa, przemysłu i handlu. Zastanowić się nad tém potrzeba, że wykonanie 2,069 mil kolei skończonych do roku 1845, wymagało 12 lat czasu, a ponieważ kosztowały 70 mil, coroczny przeto wypadek czynił tylko 6 mil. Owoż przypomnieć sobie należy, że dostarczenie tych sześciu milionów przyszło akcyonaryuszom z niemałą trudnością; przez czas trwania budowy, akcye nie przynoszące dochodu, spadały w cenie, i przeszły ze stratą w inne ręce, choć później wielu się na nich zbogaciło. Zadziwiać więc powinno co teraz widzimy; 118 kolei zamierzono ukończyć w ciągu trzech lat; koszt coroczny wyniesie 22 miliony; jeżeli dawniéj trudno było o zgromadzenie sześciu milionów rocznie, cóż powiedzieć o teraźniejszéj summie w czternasób prawie większéj? cóż dopiéro o 50 milionach, których potrzebować mają do roku koleje projektowane? Takie olbrzymie spekulacye, na które się cały naród rzuca, muszą wreszcie sprowadzić zamięszanie powszechne, najzgubniejsze i nieuleczone.

Dnia 25 listopada.

Jego Wysokość Xiążę Ferdynand Sasko-Koburgski, odpłynął d. 21-go b. m. z synem swoim Leopoldem do Lizbony. Jego Cesarska Wysokość Wielki Xiążę Konstantyn Nikołajewicz znajduje się jeszcze w Plymouth, skąd odbywa wycieczki do miejsc okolicznych.

— Xiążę August Sasko Koburgski z małżonką swoją Klementyną, wczoraj opuścił Windsor, i z Folkstone odpłynął do Boulogne.

— Dwór wyjeżdża dziś do Osbornehouse na wyspie Wight.

— W ostatnich miesiącach z Hong-Kongu czytamy, że Admirał Cochrane wrócił z flotą, z odbytéj przeciw rozbojnikom morskim, na wyspie Borneo osiadłym, wyprawy, w ciągu któréj Anglicy zburzyli osadę rozbójniczą Malluhda, silnie obwarowaną. Piraci bronili się z taką zaciętością, że Anglicy okupili cel swéj wyprawy stratą 10 ludzi zabitych i 15 rannych; między którymi jest trzech oficerów. Z Hong-Kongu Admirał wysłał, 27 września, fregatę i statek parowy do Auckland (w Nowéj-Zelandyi) dla działania przeciw tameczným krajowcom. Utarczka w miesiącu Lipcu, w któréj naczelnik Heki poraził Anglików, wywołała surową naganę na tameczny zarząd wojskowy, który obwiniają, że zbytecznie lekceważy siłami wojennemi krajowców.

Szwajcarya.

Lucerna.

Umysły są tu w wielkiém poruszeniu; mimo to installacya Jezuitów, odbyła się spokojnie. Z największą uroczystością, w dniu 1 listopada, zajęli oni dawny klasztor Franciszkanów i oddano im w zarząd Seminarium i parafiją. W obawie rozruchów załoga miasta była wzmocniona.

Arau, 7 listopada.

Na posiedzeniu wczorajszém, wielka Rada naszego Kantonu przyjęła 113 głosami przeciw 55 projekt prawa, wyłączającego uczniów jezuickich od wszelkich publicznych urzędów.

Италія.

Римъ, 13 *Ноября.*

Герцогъ Ольденбургскій прибылъ сюда съ семействомъ и свитою.

— Секретарь Прусской миссіи, баронъ Кауницъ, вчера имѣлъ честь представить Папѣ графа Бранденбурга, возвращающагося изъ Палермо въ Берлинъ.

— Монсиньоръ Бедини отправился чрезъ Чивита Векія, въ Генуу, откуда отплываетъ въ Ріо-Жанейро, гдѣ будетъ исправлять должность Папскаго интернунція.

— Здѣсь продолжаютъ получать извѣстія о повреждeніяхъ причиненныхъ бурею 8 с. м. Въ окрестностяхъ погибло нѣсколько человѣкъ и потонуло много скота. Въ одномъ мѣстѣ громъ убилъ женщину, державшую на рукахъ ребенка, но младенецъ остался невредимъ.

18 Ноября.

Въ Испанскихъ журналахъ сообщаютъ по временамъ извѣстія о переговорахъ съ Римскимъ дворомъ, и увѣряютъ о скоромъ будто бы окончаніи оныхъ. Но главною причиною медленности по сему предмету есть Мадритское правительство, не исполняющее перваго условія,—назначенія содержанія духовенству. До времени исполненія сего условія, всѣ старанія Г. Кастилло и Айенса, будутъ тщетны.

— Къ 24-му Ноября, созвано засѣданіе тайной консисторіи, на которомъ кромѣ наименованія нѣсколькихъ епископовъ, двое изъ прелатовъ возведены будутъ въ кардинальскій санъ.

— Россійскій Министръ Юстиціи, Тайный Совѣтникъ, графъ Панинъ, за нѣсколько предъ симъ дней, пріѣхалъ въ нашъ городъ.

Палермо, 10 *Ноября.*

Его Величество Государь Императоръ Всероссійскій, изволилъ принимать вчера герцога Партанна де Монкада, герцога Терранонна, (который въ Неаполѣ носитъ титулъ герцога Монтелеоне), по происхожденію Пиньятели-Арагонія-Кортесъ, потомка извѣстнаго Кортеса, покорителя Америки, а равно герцога Джюзепе де Монроа, изъ дома герцоговъ Бургундскихъ. Послѣ сего былъ обѣдъ на великолѣпномъ пароходѣ *Kamczatka*, на коемъ находился Король Неаполитанскій съ своими братьями.

Неаполь, 15 *Ноября.*

Его Величества Государя Императора Всероссійскаго, ожидаютъ сюда къ 28 с. м. Король нашъ, собственноручнымъ рескриптомъ, поручилъ военному министру, сдѣлать нужныя приготовленія къ маневрамъ, кои будутъ производимы 25 тысячнымъ корпусомъ войскъ. Государь Императоръ остановится въ Королевскомъ дворцѣ.

— По полученнымъ изъ Палермо извѣстіямъ, состояніе здоровья Государыни Императрицы Всероссійской, весьма поправляется.

— Въ Палермо ожидаютъ вдовствующей Великой Герцогини Мекленбургъ Шверинской, сестры Государыни Императрицы.

Флоренція, 14 *Ноября.*

Ибрагимъ-Паша, пробывъ здѣсь 13 дней, выѣхалъ сегодня изъ сего города, съ сыномъ своимъ Измаиломъ и племянникомъ Ибрагимомъ. Въ Ливорно сядетъ онъ на фрегатъ „Нилъ" и отправится въ Генуу, а оттуда въ Тулонъ. Въ Тулонѣ Ибрагимъ будетъ пользоваться водами въ Январѣ, Февралѣ и Мартѣ. Въ Генуѣ ожидаютъ прибытія Короля Сардинскаго. Герцогъ Тосканскій привѣтливо принялъ египскихъ принцевъ, не только въ своей столицѣ, но даже и въ Пизѣ. *Casino Borghese* давало вчера для нихъ балъ, на которомъ находился также и В. герцогъ.

Włochy.

Rzym, 13 *listopada.*

Xiążę Oldenburgski przybył tutaj wraz z rodziną i orszakiem.

— Sekretarz poselstwa Prusskiego, Baron Canitz, miał zaszczyt przedstawić wczoraj Ojcu św. Hr. Brandenburg, wracającego z Palermo do Berlina.

— Mons. Bedini udał się przez Civita Vechia do Genui, zkąd odpłynie do Rio-Janeiro, gdzie sprawować będzie obowiązki Internuncyusza Apostolskiego.

— Ciągle nadchodzą smutne wiadomości o spustoszeniach zrządzonych przez burze w dniu 8-m b. m. W Kampanii utraciło życie wielu ludzi i potonęło wiele bydła. W jedném miejscu piorun ugodził kobiétę, trzymającą niemowlę przy piersiach, zabił ją, a dziecię oszczędził.

Dnia 18 *listopada.*

Od czasu do czasu, dzienniki hiszpańskie udzielają wiadomości o układach kościelnych z Ojcem św. prowadzonych, i zapewniają o blizkiém ich ukończeniu. Jednakże główna wina zwłoki ciąży na rządzie Madryckim, który nie wypełnia piérwszego warunku, to jest nie uposaża duchowieństwa; dopóki zaś to nie nastąpi, wszelkie starania P. Castillo y Ayensa będą bezużyteczne.

— Na dzień 24 b. m., zwołano tajny Konsystorz, na którym oprócz mianowania kilku Biskupów, dwaj Prałaci mają otrzymać godność Kardynalską.

— W Rzymie, oprócz Xięcia Wołkońskiego, znajduje się także od dni kilku, Rossyjski Minister sprawiedliwości, Radzca Tajny, Hrabia Panin.

Palermo, 10 *listopada.*

N. Cesarz Rossyjski raczył przyjmować wczoraj Xięcia Partanna de Moncada, Xięcia Terranonna (noszącego w Neapolu tytuł Xięcia Monteleone) z domu Pignatelli-Arragonia Cortez, pochodzącego z rodziny sławnego zdobywcy Mexyku, tudzież Xięcia St Giusepe de Monroy z rodziny Burgundzkiéj. Następnie był obiad na wspaniałym parostatku Rossyjskim *Kamczatka*, na którym znajdował się Król Neapolitański z braćmi swymi.

Neapol, 15 *listopada.*

N. Cesarz Rossyjski spodziewany jest 28 go b. m. Król Jego Mość, własnoręcznym listem polecił Ministrowi wojny, aby uczynił przygotowania do manewrów, mających być wykonanemi przez 25,000 wojska. N. Cesarz Rossyjski będzie mieszkał w zamku Królewskim.

— Wiadomości z Palermo tu nadeszłe, donoszą, iż zdrowie N. Cesarzowej Rossyjskiéj znacznie się polepsza.

— W Palermo spodziewają się przybycia Wielkiéj Xiężny-Wdowy Meklemburg-Szweryńskiéj, siostry N. Pani.

Florencya, 14 *listopada*

Po trzynasto dniowym pobycie, opuścił dzisiaj nasze miasto Ibrahim Basza, z synem Izmaelem i synowcem Ibrahimem. W Livornie wsiądzie na fregatę *Nil*, którą popłynie do Genui, a ztamtąd do Tulonu. W Pireneach zaś używać będzie wód przez Styczeń Luty i Marzec. W Genui spodziewają się Króla Sardyńskiego. Wielki Xiążę Toskański przyjmował najuprzejmiéj Xiążąt Egipskich, nie tylko w swojéj stolicy ale i w Pizie. *Casino Borghese* dawało wczoraj dla nich bal, na którym się także i Wielki Xiążę znajdował.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Гликсберга. — Печ. позвол. 30 го Ноября 1845 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*